

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף תקציבים

חיסכון ארוך טווח לכל ילד – עקרונות ליישום ומודל פיננסי

יוני 2016

תוכן

3	רקע משפטי:
3	החלטת ממשלה:
3	חקיקה:
5	רקע כללי
5	קצבת הילדים בישראל
6	מנגנון חיסכון ארוך טווח לכל ילד- השוואה בין לאומית:
8	המערכת הפיננסית בישראל
8	הגופים המוסדיים:
9	המערכת הבנקאית:
10	בנק הדואר:
10	השוואת סכומי החיסכון:
12	עקרונות למנגנון המוצע לחיסכון לכל ילד
12	מכשיר פיננסי:
12	הפקדות לקופה:
12	תנאי סף:
13	אפשרויות בחירה וברירת מחדל
13	ניהול הכספים ודמי הניהול:
	תשלום הכספים שנרשמו במוסד החל ממאי 2015: שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
14	משיכת הכספים:

1. רקע משפטי:

החלטת ממשלה:

על פי החלטת ממשלה 362 מיום 5 באוגוסט 2015 נקבע כי קצבת הילדים המשולמת על ידי המוסד תגדל החל ממאי 2015, בסכום של 60 ש"ח לחודש לילד הראשון והחמישי ומעלה, ובסכום של 98 ש"ח לחודש לילד השני, השלישי והרביעי במשפחה. כמו כן קבעה ההחלטה כי מתוך סכומים אלו, יופרשו 50 ש"ח לחיסכון ארוך טווח עבור הילד, אותו יוכל למשוך בהגיעו לבגרות, כמפורט בטבלה להלן:

סכום הקצבה לאחר מאי 15			סכום הקצבה עד מאי 2015	מספר הילדים
סך הכל	קצבת ילדים	חיסכון		
200	150	50	140	1
238	188	50	140	2-4
200	150	50	140	+5

ההחלטה קבעה תקופת ההיערכות להקמת מנגנון לחיסכון ארוך הטווח, עד ליום 1 בינואר 2017. בתקופה זו, כספי החיסכון יירשמו עבור הילד במוסד לביטוח לאומי, ויופקדו לחשבון החיסכון שלו לאחר תקופת ההיערכות, על פני שלוש שנים.

בהתאם להחלטת הממשלה, הוקם צוות בראשות הממונה על התקציבים, אשר גיבש המלצות למודל תפעולי למיסוד תכנית החיסכון, תוך בחינת חלופות האסדרה האפשריות ובחינת השיקולים המקצועיים והמשפטיים שתומכים בחלופת האסדרה המומלצת. דו"ח זה מהווה את סיכום עבודתו של הצוות המקצועי.

חקיקה:

ביום 30 לנובמבר 2015 אושר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015-2016), התשע"ו – 2015 (להלן: "החוק"). פרק ה' סימן א' לחוק הסדיר את סכומי החיסכון בחוק הביטוח הלאומי, והציב תשתית לעבודת הצוות בכל הנוגע להחלטה על מנגנון החיסכון ותפעולו. כמו כן, נקבעו בחוק העקרונות הבאים:

- א. החשבון יירשם על שם הילד, אך ינוהל בנאמנות על ידי הוריו. הילד יוכל למשוך את הכספים בהגיעו לגיל 18, בחתימת אחד מהוריו, ובגיל 21 באופן עצמאי.
- ב. בכל שנה יישלח להורי הילד דו"ח בדבר סכום החיסכון שנצבר.

- ג. בהגיעו של הילד לגיל 18, יעביר המוסד לחשבון החיסכון 500 ש"ח נוספים. אם הילד לא משך את הכספים עד הגיעו לגיל 21, יעביר המוסד לחשבון החיסכון 500 ש"ח נוספים.
- ד. ניתן יהיה למשוך את סכום החיסכון, כמו גם את מענק החיסכון הראשון, לפני גיל 18, אם הילד נמצא במצב רפואי העלול להביא לפגיעה בחייו. משיכת סכום החיסכון במקרים אלו תעשה לאחר אישור רופא מטעם המוסד.
- ה. שר האוצר יקבע הוראות בנושאים הבאים:
- הקמת מנגנון החיסכון ותפעולו, לרבות סוגי הנכסים בהם יושקעו הכספים, בכפוף לחוק חובת המכרזים
 - סכום נוסף מתוך קצבת הילדים, אותו יוכלו ההורים לבחור להעביר לחשבון החיסכון של הילד.
 - תנאי המשיכה ומנגנון משיכת הכספים
 - העברת הכספים להורים במקרה של פטירת ילד
 - סכומי חיסכון שלא נמשכו בגיל הפדיון
 - עדכון הסכום הבסיסי המופקד לחיסכון.

2. רקע כללי

קצבת הילדים בישראל

קצבת ילדים משולמות על ידי המוסד לביטוח לאומי החל משנת 1959. בשנים הראשונות שולמה הקצבה בכפוף למבחני תעסוקה ולמספר הילדים במשפחה, וכן שולמה קצבה לילדים שהוריהם משרתים בצבא.

בשנת 1975, בעקבות המלצות ועדת בן שחר, בוטלו התכניות השונות, והקצבה הפכה להיות קצבה אוניברסלית המשולמת לכלל ילדי ישראל. בין השנים 1985-1993 הוחזרו מבחני ההכנסה על הקצבה, ובוטלה הקצבה לילד הראשון. אולם, משנת 1993 חזרה קצבת הילדים להיות אוניברסלית.

בשנת 2000 הוגדלו קצבאות הילדים באופן דיפרנציאלי, בעיקר לילדים החמישי ומעלה. בשנת 2003, במסגרת ההתמודדות עם המשבר הכלכלי, סכומי קצבת הילדים ירדו ומבנה הקצבה שונה כך שהיא תהיה אחידה עבור ילדים שנולדו החל משנת 2003.

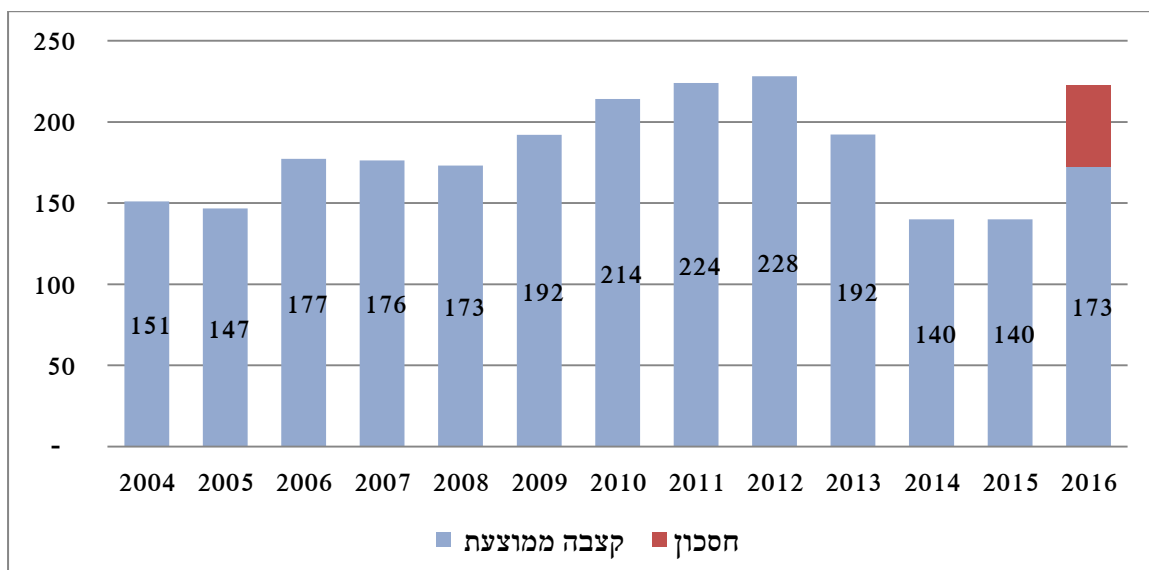
בשנת 2009, בהתאם הסכמים קואליציוניים הוחלט להגדיל את סכום הקצבה עבור הילדים השני, השלישי והרביעי.

בשנת 2013, הופחתו סכומי הקצבה לשיעור נמוך יותר ותוקן מבנה הקצבה כך שהקצבה תהיה אחידה לכל הילדים שנולדו לפני שנת 2003.

בשנת 2015, בהמשך להסכמים הקואליציוניים, הוגדל סכום הקצבה החודשי כך שיעמוד על 150 ש"ח עבור הילד הראשון והחמישי, ו-188 ש"ח עבור הילדים השני השלישי והרביעי, והוחלט להקצות סכום נוסף לחיסכון לכל ילד. החלת חיסכון לכל ילד הומלצה בעבר על ידי המוסד לביטוח לאומי, על ידי הוועדה למלחמה בעוני ועל ידי משרד הרווחה. זאת, במקביל לתכניות דומות הקיימות בעולם.

להלן התפתחות השינויים בקצבת ילדים בעשרים השנים האחרונות, במחירים קבועים:

לוח 1- גובה הקצבה החודשית הממוצעת לילד (מחירים קבועים)

התנודתיות הגבוהה לאורך השנים בסכומי הקצבה השפיעה בעיקר על אוכלוסיות חלשות, שעבורן קצבאות הילדים מהוות אחוז ניכר מההכנסה החודשית.

מטרתה של תכנית החיסכון הינה מתן כלי נוסף לשוויון הזדמנויות ולסייע בצמצום העוני הבין דורי. זאת, על ידי מתן סכום התחלתי לצעירים ללא תלות במצבם הפיננסי של הוריהם, ועל ידי הגברת המודעות והחינוך לחיסכון ולצבירת נכסים בקרב אוכלוסיות מעוטות משאבים.

מנגנון חיסכון ארוך טווח לכל ילד - השוואה בין לאומית:

מערכות רווחה רבות בעולם החלו לאמץ גישה מבוססת על צבירת נכסים (asset-based-approach). גישה זו, בניגוד לגישה שמתמקדת בהכנסות, הוצאות וצריכה (income-based-approach), שמה דגש על חסכונות, השקעות וצבירת הון ונכסים. במסגרת גישה זו פותחו בעולם תכניות המכונות "מענקי העצמה" (child-development accounts). בתכניות אלה המדינה פותחת עבור ילדים ומממנת חסכונות החל בלידתם. כלי מדיניות זה מבטיח להם בסיס כלכלי ראשוני בהגיעם לבגרות ומצמצם את תופעת העוני ובעיית העוני הבין-דורי.

במהלך העשור האחרון פותחה ויושמה בהצלחה במדינות רבות בעולם, במודלים שונים. בבריטניה, ניתנו שני מענקים חד פעמיים, 1,500 פאונד בלידה, ו-1,500 פאונד נוספים בגיל בצורת ואוצר, כאשר בעלי הכנסות נמוכות מקבלים סכומים מוגדלים. ההורים יכולים לבחור ולהפקיד את הכספים בכל גוף פיננסי לבחירתם. באם לא בחרו ההורים, הכסף הועבר לחשבון ברירת מחדל. את הכספים ניתן למשוך החל מגיל 18, לכל מטרה.

בסינגפור, ישנו מענק לידה העומד על סכום כ-16,800 ש"ח לילדים הראשון והשני, וכ-22,400 ש"ח לילדים השלישי והרביעי. ההורים יכולים לבחור להפקיד את הכסף באחד משלושה בנקים מאושרים על ידי המדינה, וניתן למשוך את הכספים לטובת צריכת שירותים לילד (כגון חינוך, בריאות, משקפי ראייה וכו') גם לפני הגיעו של הילד לגיל 18.

באירלנד, הורים שבחורים להפקיד את קצבאות הילדים שלהם בחיסכון עבור הילד זוכים לתשואה קבועה מראש ל-5 שנים. ניתן למשוך את הכספים בכל עת, אך ללא הריבית המובטחת בסוף התקופה. על פי מחקרים שונים¹, יש למנגנוני החיסכון יתרונות נוספים, כגון הגברת הביטחון אצל ההורים, יצירת מוטיבציה לילדים, הגברת המודעות הפיננסית של משפחות מעוטות יכולת ועוד.

כך לדוגמא, במסגרת ניסוי² שנערך באוקלהומה, ארה"ב, קיבלו משקי בית סכום של 1,000 דולר לטובת חיסכון לכל ילד. הכסף הושקע באופן אוטומטי בחשבון על שם הילד. המדינה אף הבטיחה להורים שעל כל שקל שיופקד לחשבון, המדינה תפקיד גם היא כספים נוספים, על פי מדדים סוציו-אקונומיים. המחקר הראה שפתיחת החשבון על ידי המדינה יצרה מוטיבציה מוגברת להורים לחסוך

¹ Grinstein –Weiss, Shanks & Beverly, 2014, Grinstein Weiss et al., 2011, Elliot & Beverly, 2010

² 2007 Robert Zager, Youngmi Kim, Yunju Nam, Margaret Clancy, & Michael Sherraden

עבור ילדיהם (בניסוי דומה שנערך במישיגן בו היו ההורים צריכים לפתוח את החשבון, רק 62% פתחו, לעומת 100% בניסוי באוקלהומה), שיפרה את האמונה של ההורים כי ילדיהם יכולים להגיע ללימודים אקדמיים והשכלה גבוהה, וכן חיזקה משמעותית את הידע הפיננסי, של הילדים והוריהם.³

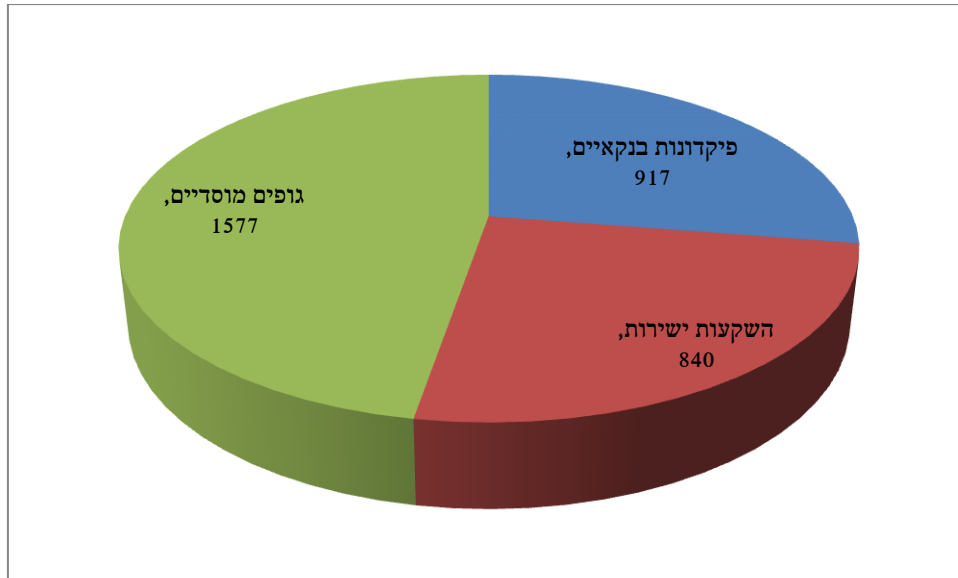
מנגנוני החיסכון בעולם שונים זה מזה באופן משמעותי. בבריטניה, ההורים מקבלים את הכסף, ויכולים להשקיע אותו היכן שירצו - אם בפיקדון בנקאי ואם בשוק ההון. בסינגפור, יכולים ההורים לבחור אחד מתשע תכניות ולהפקיד את הכספים אליהם. באירלנד החיסכון הינו בנקאי, והמדינה מגדילה באופן מלאכותי את התשואה על הפיקדון על ידי הפקדת כספים נוספת לאחר תקופת חיסכון של בין 5 ל-7 שנים. בארצות הברית, ברוב המדינות, מוקם מנגנון ממשלתי הדואג לתפעול השוטף של החשבונות (פתיחה, משיכה, הפקדות, העברת דיווחים למשפחה וכו'), אשר מוציא את הכספים להשקעה בשוק ההון על ידי גופים פרטיים.

³ Sherraden et al., 2012

המערכת הפיננסית בישראל

כיום, חסכונות הציבור מופנים לניהול השקעה בגופים המוסדיים, בקרנות הנאמנות ובבנקים. סך החסכונות המנוהלים השוק הפיננסי בישראל עומד על כ-3.35 טריליוני ש"ח, על פי החלוקה הבאה:

תרשים 2 – חלוקת תיק הנכסים הפיננסים של הציבור בישראל:

הגופים המוסדיים:

נכון לנובמבר 2015, סך הכול הכספים המנוהלים ע"י הגופים המוסדיים נאמדים בכ-1.5 טריליון ש"ח.⁴ הגופים המוסדיים מנהלים בין השאר קרנות פנסיה, קופות גמל, קופות ביטוח ופוליסות חיסכון.

בתמורה לניהול החסכונות, הגופים המוסדיים גובים מהחוסכים דמי ניהול, המחולקים לעמלה בגין הצבירה (כלומר דמי ניהול מסך החיסכון הנצבר) ועמלה בגין ההפקדה השוטפת. דמי הניהול נקבעים במשא ומתן בין הגוף המנהל ללקוח, כאשר מעסיקים או ארגוני עובדים בעלי כוח מיקוח גדול זוכים להנחות משמעותיות בדמי הניהול המשולמים. בתוך כך, נציין כי החוק קובע שהמדינה תממן את עלויות התפעול של המנגנון.

בשוק החיסכון קיימים גופים מוסדיים רבים אך רובו נשלט בידי חמש חברות ביטוח: מגדל, כלל, הראל, הפניקס ומנורה וע"י שני בתי השקעות אחד, פסגות ודש - מיטב.

ישנם מספר מכשירי השקעה המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים:

א. קרנות פנסיה – החיסכון הפנסיוני נועד לשמש מקור הכנסה עיקרי לאחר הפרישה מעבודה. בתקופת החיסכון מושקעים הכספים ברובם בשוק ההון, ומושפעים במישרין מביצועיו. החיסכון הפנסיוני מנוהל למעשה בשלושה מכשירים פיננסיים שונים- קרנות הפנסיה, ביטוחי מנהלים

⁴ מקור: בנק ישראל, התפתחות הנכסים בידי הציבור

וקופות הגמל, כאשר קרנות הפנסיה וביטוח המנהלים מכילים גם כיסוי ביטוח מפני סיכונים שונים, בעיקר סיכוני נכות ומוות. בשנת 2014 פעלו במדינת ישראל כ-40 קרנות פנסיה, ונוהלו במכשיר זה כ-605 מיליארד ש"ח.

ב. קופות גמל – החל משנת 2008, קופות הגמל הן למעשה מכשיר פנסיוני, וניתן לפדותן רק בהגעה לגיל פרישה ובצורת קצבה. התשואה הממוצעת שהשיגו קופות הגמל וקרנות ההשתלמות בשלוש שנים האחרונות הייתה 5.75%⁵. דמי הניהול הממוצעים כיום בשוק קופות הגמל עומדים על 0.64% מהצבירה ו-0.79% מההפקדות. בימים אלו עבר בכנסת תיקון לחוק הפיקוח על השירותים הפיננסיים (קופות גמל), אשר פותח אפיק חדש של קופת גמל להשקעה. קופת הגמל תגדיל את היצע מכשירי החיסכון שעומדים לרשות הציבור ותהיה נגישה לכל שכבות האוכלוסייה. החיסכון בקופה יהיה זמין למשיכה בכל עת, בכפוף לתשלום מס רווחי הון, ואולם חוסך שיחליט למשוך את הכספים כקצבה בגיל פרישה יהיה פטור מכל תשלום מס. היקף הנכסים המנוהלים כיום בקופות גמל עומד על כ-400 מיליארד ש"ח

ג. פוליסות חיסכון – כלי השקעה שנועד להשקעת כספים באופן חד פעמי או רציף, כאשר הכספים מושקעים בשוק ההון על פי מסלולי השקעה שמציעה חברת הביטוח. לרוב, דמי הניהול במכשיר זה גבוהים יותר מקופות הגמל, משום שהחשבונות מנוהלים באופן פרטי, וכי לפרט יש פחות יכולת להתמקח על פוליסה בודדת. הפוליסות הן למעשה חוזה בין המבוטח לחברת הביטוח, ולא ניתנות לשינוי רגולטורי. כלומר, גם אם כללי הרגולציה משתנים, הדבר יחול רק על פוליסות חדשות.

המערכת הבנקאית:

חלק נוסף מחסכוניות הציבור נמצא בתכניות חיסכון של המערכת הבנקאית. כספי הפיקדונות אשר מופקדים בבנקים המסחריים משמשים את המערכת הבנקאית למתן אשראי והיא זו הגוזרת את המרווח בין הריבית הניתנת לחוסך לגובה הריבית המשולמת ע"י לווה האשראי. פיקדונות אלו מניבים תשואה (ריבית) אשר נגזרת בעיקרה מהריבית השוררת במשק, ריבית שהינה לרוב נמוכה יותר מאשר התשואה המושגת ע"י הגופים המוסדיים בשוק ההון.

למרות שלא ניתן לאמוד את הריבית הממוצעת בתכניות חיסכון במערכת הבנקאית באופן מוחלט, ניתן לומר בוודאות שהיא נמוכה משמעותית מהריבית שהושגה בתכניות חיסכון שהושקעו בשוק ההון בשנים אלו.

"רפורמת בכר" - בשנת 2005, בהתאם לרפורמה, הפריד החוק בין קופות הגמל לבנקים, ובכך מנע מהם את האפשרות להשקיע כספים בשוק ההון.

⁵ מקור: גמל נט, מערכת להשוואת קופות גמל של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון

חשוב להדגיש, כי העברה של כספי החיסכון בלעדית לבנקים תוביל ללחץ של המערכת הבנקאית לאפשר להם לחזור ולהשקיע בשוק ההון, דבר שייצור ניגודי עניינים קשים לבנקים, שאותם ניסו למנוע ברפורמת בכר, ויגביר עוד יותר את הריכוזיות הקיימת כבר היום בשוק הפיננסי.

במערכת הבנקאית כ-95% מהשוק נשלט ע"י חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות: פועלים, לאומי, דיסקונט, מזרחי-טפחות והבינלאומי.

בנק הדואר:

בנק הדואר מחזיק כיום כ-400 אלף חשבונות פעילים בלבד בהם מופקדים כ-2 מיליארד ש"ח. על פי החוק, בנק הדואר אינו יכול לשלם ללקוחותיו ריבית בגין כספים המוחזקים בפיקדונות, וכן אין ביכולתו להעניק להם אשראי. במסגרת ועדת המכרזים יש לבחון בחיוב שילובו של בנק הדואר כמנגנון משיכה, קרי כאמצעי דרכו יוכלו בעלי החסכונות למשוך כספם בנקודות היציאה. זאת, בדומה לאופן בו ניתן כיום למשוך את קצבאות הביטוח הלאומי דרך בנק הדואר, במקרה שלזכאי לקצבה אין חשבון בנק או שחשבונותיו מעוקלים, וכי לבנק מערכת סניפים נרחבת בכל הארץ. נציין כי מנגנון משיכה זה יאפשר לאוכלוסייה מוחלשת שאינה בעלת חשבון בנק למשוך את הכספים ביתר קלות מקופת החיסכון. זאת, בד בבד עם חיזוק בנק הדואר באמצעות חשיפתו ללקוחות פוטנציאליים חדשים.

חברת הדואר מצויה כיום בתכנית הבראה רב-שנתית, הכוללת הפרשת עובדים, ביצוע מהלכי התייעלות משמעותיים, שיפור השירות לאזרח והנפקת מניות מיעוט למשקיע פרטי. בהקשר זה יש לבחון את ההתכנות כי בנק הדואר ייקח חלק במהלך ניהול ותשלום החסכונות האמורים. כך, בהתמודדות במכרז, לבנקים המסחריים קיים יתרון ניהולי-תפעולי ברור על בנק הדואר. במקרה זה האפשרות של בנק הדואר לזכות במכרז תהיה בסבירות גבוהה רק על ידי מתן הצעה במחיר הפסדי, מה שעלול לסכן את תכנית הבראה בה מצויה חברת הדואר ולהביאה פעם נוספת למצוקה תזרימית.

השוואת סכומי החיסכון:

בבואנו לנתח את היתרונות והחסרונות של המכשירים הפיננסיים השונים הקיימים בשוק, נערכה בדיקה של סכומי החיסכון שייצברו במנגנוני החיסכון השונים הקיימים במשק, בהתאם לגיל תחילת ההפקדה וגיל המשיכה, תחת ההנחות הבאות:

- הצמדת ההפקדות למדד המחירים בשיעור של 1.8% בשנה
- ריבית על פיקדון בנקאי של 1.2% בשנה
- ריבית ריאלית ארוכת טווח בשוק ההון - 4.3%
- דמי ניהול של 0.1% מהצבירה בהשקעה בשוק ההון
- מס רווחי הון של 25%.

מובן כי ההנחות מבוססות על החקיקה הקיימת היום בשוק, וייתכן כי בעתיד יהיה שינוי מגמה אשר ישפיע על הסכומים המוצגים.

להלן סכומי החיסכון הצפויים בהשקעה בבנק, אל מול השקעה בחשבונות המושקעים בשוק ההון:

גיל התחלת ההפקדה		גיל התחלת ההפקדה		
בקופת גמל		בבנק		
10	0	10	0	גיל המשיכה
6,260	19,751	5,172	12,983	18
12,009	22,865	9,255	14,103	21

לסיכום, עולה כי המנגנון המיטבי לניהול החיסכון הינו באמצעות השקעת הכספים בשוק ההון, כפי שיוצג להלן. יחד עם זאת, יש מקום לשקול לאפשר לבנקים להעמיד מוצר פיננסי לטובת "חיסכון לכל ילד", תוך תשומת לב לנושאים הבאים:

- א. רפורמת בכר – הפרדת הבנקים מקופות הגמל בשנת 2005 תרמה לפיתוח שוק ההון הישראלי ולשבירת הריכוזיות המוחלטת במתן אשראי, שהייתה עד אז נתונה בידי הבנקים באופן בלעדי. על כן, ניהול תכנית החיסכון במערכת הבנקאית תהיה במתכונת שאינה סותרת את עקרונות רפורמת בכר.
- ב. מנגנון התפעול – תכנית "חיסכון לכל ילד" דורשת היערכות תפעולית נרחבת מצד המוסד לביטוח לאומי, הן בהתאמת המערכות הקיימות לשינוי והן בבניית מערכות חדשות ייעודיות לתפעול החיסכון. פתיחת החיסכון לבנקים דורשת תיאום הדוק מול הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, והתאמות תפעוליות במוסד לביטוח לאומי
- ג. העברת כספי החיסכון – בהתאם לחוק והלרגולציה בשוק ההון ניתן לנייד כספים בין קופות גמל בלא צורך במשיכת הכספים. כלומר, אדם יכול להעביר את כספו בכל עת מחברה לחברה, בלא שיידרש לשלם על כך מס רווחי הון. עם זאת, מעבר של כספים בין חסכוניות בבנקים מחייב בתשלום מס, בדומה למעבר של כספים מבנקים לשוק ההון ולהיפך. על כן, אזרח שייבחר להפקיד את הכספים של ילדיו בבנק, בהתאם לחקיקה הקיימת היום, לא יוכל להחליף את הבנק המנהל או להעביר את הכספים לניהול בשוק ההון. לאור העובדה שהתשואות הצפויות בבנקים נמוכות משמעותית מאלו הצפויות בקופות גמל, מוצע להשאיר את ברירת המחזל בקופת גמל, ולאפשר למעוניינים בכך מעבר לבנקים.

3. עקרונות למנגנון המוצע לחיסכון לכל ילד

מכשיר פיננסי:

ברירת המחדל הינה ניהול החיסכון בקופות גמל ייעודית, על פי ההגדרות הקיימות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל). המפקחת על שוק ההון במשרד האוצר תפקח על התנהלות הקופות, בהתאם לסמכויות הקיימות בחוק. עם זאת, הורים יוכלו לבחור להעביר את כספי החיסכון לפיקדון בנקאי.

הפקדות לקופה:

המוסד לביטוח הלאומי יפקיד בכל חודש 50 ש"ח עבור כל ילד, עד הגיעו לגיל 18. בנוסף, על פי החלטת שר האוצר מיום 29 במרץ 2016, יוכלו ההורים לבחור להפקיד 50 ש"ח נוספים לחשבון החיסכון, שיופחתו מקצבת הילדים שלהם. הכספים המופקדים לקופה יהיו פטורים ממס במעמד ההפקדה, משום שהם נחשבים חלק מכספי קצבת הילדים, שפטורה היום ממס.

עם הגיעו של הילד לגיל 18, יפקיד הביטוח הלאומי 500 ש"ח לחשבון הילד. באם הילד לא משך את הכספים עד לגיל 21, יפקיד המוסד 500 ש"ח נוספים, כך בהתאם להוראות החוק.

תנאי סף:

הליך ההתקשרות יתבצע בהתאם למכרז תנאי סף לגופים פיננסיים. כל גוף שיעמוד בתנאי הסף יוכל לנהל את כספי "חיסכון לכל ילד". תנאי הסף יכללו בין השאר את המרכיבים הבאים:

- א. המרכז יגדיר את גובה דמי הניהול בחשבונות. עד הגיעו של הילד לגיל 21 המדינה תישא בעלויות דמי הניהול, ולאחר מכן דמי הניהול יישארו קבועים.
- ב. זכויות העמיתים מול הקרן יהיו אחידות בכל הקופות. הזכויות ייקבעו בהתאם להוראות הרגולציה החלות כיום על קופות גמל ובהתאם לתקנון תקני שיפורסם על ידי המפקחת על שוק ההון. עקרון זה יישמר תחת ההתאמות הנדרשות גם בכנסים.
- ג. הגוף יהיה מחויב להקים אתר אינטרנט ייעודי לטובת קופת "חיסכון לכל ילד", בו יוכלו הילד והוריו לעקוב באופן שוטף אחר ניהול החיסכון. בנוסף, יחויב הגוף במשלוח דו"חות שנתיים, כמתחייב בחוק.
- ד. הגופים יעבירו אחת לרבעון למוסד לביטוח לאומי מידע אודות הכספים המנוהלים. כמו כן, יעבירו ההגופים למוסד מידע בנוגע לכספים החייבים בדמי ניהול בתשלום המדינה.

ה. התקנון התקני שייקבע על ידי המפקחת על שוק ההון ייקבע את מסלולי ההשקעה האפשריים לכספי החיסכון. בין מסלולים אלו יכלול מסלול ברירת מחדל סולידי, מסלול הלכתי יהודי, מסלול שריעה מוסלמי וכן מסלולי השקעה בעלי סיכון משתנה. זאת, בהתאם לחוזר מסלולי השקעה של המפקחת על שוק ההון. במקביל, תיקבע ריבית קבועה לפיקדונות אשר ינוהלו בבנקים.

ו. הורים יוכלו לבחור לעבור בין קופות, וכן לשנות את מסלולי ההשקעה שלהם בקופות הגמל על פי ההוראות של המפקחת על שוק ההון.

אפשרויות בחירה וברירת מחדל

ההורים יוכלו לבחור, את החברה המנהלת בה ינוהלו הכספים של ילדיו, וכן את מסלול ההשקעה בו ינוהלו הכספים. זאת, בנוסף לאפשרות הבחירה בעניין הגדלת הסכום המופקד לקרן.

אם ההורים לא בחרו, יחול מנגנון ברירת המחדל אשר יבחר באופן שווה ואקראי בין כלל הקרנות הפועלות בתחום זה. הכספים יושקעו במסלול ברירת מחדל שיוגדר על ידי המפקחת על שוק ההון, ויהיה סולידי ותלוי גיל.

מודל זה דומה בעיקרו למודל ברירת המחדל הפנסיוני הקיים בניו זילנד. כך, גם בניו-זילנד נערך מכרז לבחירת קרן ברירת מחדל, וחוסכים אשר לא ביצעו בחירה אקטיבית משויכים לקרן ברירת מחדל. במודל הניו-זילנדי נבחרות מספר קרנות ברירת מחדל אחת לשבע שנים במסגרת מכרז ממשלתי, והחוסכים מחולקים באופן שווה (ואקראי) בין הקרנות שזכו במכרז על ידי גוף ממשלתי מרכזי. ככלל, קרנות ברירת המחדל מנהלות תיק השקעות שמרני עם חשיפה נמוכה של עד 25% לנכסי סיכון.

ניהול הכספים ודמי הניהול:

א. דמי הניהול - שיעור דמי הניהול יהיו אחידים לכל הקופות, וייקבעו בתקנון התקני שתגדיר המפקחת על שוק ההון. סוגיה זו, בכל הקשור לבנקים, תידון בוועדת המכרזים.

ב. הגדרת הדיווחים בין המוסד לגופים - המוסד לביטוח לאומי יעביר מידע על הפקדות כספים לקופות הגמל בממשק דיגיטלי אשר במסגרת ועדת המכרזים, בכפוף לרגולציה הקיימת כיום בנושא. הגופים יחויבו בהעברת משוב על אופן קליטת הכספים. אחת לרבעון ישלחו הגופים למוסד לביטוח לאומי דיווח מקוון על מצב החיסכון של כלל הילדים.

ג. דו"ח שנתי לילדים – הגוף המנהל יעביר בכל שנה דיווח לילד אודות מצב החשבון שלו. הדו"ח שישלח יוגדר בתקנון התקני על ידי המפקחת על שוק ההון ובשיתוף עם מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי. דו"ח זה יהווה תחליף לדו"ח השנתי שהקופה חייבת כבר היום להוציא לכלל העמיתים בהתאם להוראות הפיקוח על שוק ההון.

ד. פיקוח ובקרה על הקרנות - ההתנהלות הפיננסית של הקרנות תעשה בהתאם לתקנות השקעה של המפקחת על שוק ההון, ותחת פיקוחה. הפיקוח על החסכוניות המנוהלים בבנקים ייעשה על ידי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל.

משיכת הכספים:

משיכת הכספים תתאפשר, על פי החוק, בהגיעו של הילד לגיל 18, עם חתימת הורים, והחל מגיל 21 ללא חתימת ההורים, לכל מטרה. נהלי המשיכה ייקבעו בתקנון הקופה על פי הנחיות המפקחת על הביטוח והאסדרה הקיימת היום בנושא. בהתאמה, המשיכה בבנקים תיעשה בכפוף להוראות הפיקוח על הבנקים.

כך, המשיכה תיעשה בבקשה של העמית לקופה בה מנוהלים הכספים, והכספים יועברו ישירות מהקופה אל חשבון בנק על שמו. במקרה ולעמית אין חשבון בנק, הוא יכול לקבל מקופת הגמל המחאה על שמו.

במקרה של מחלה או מוות של הילד לפני גיל 18, יועברו הכספים להורים על פי החלטת רופא המוסד או דיני מוטבים הקיימים היום בקופות הגמל.